

Examenul național de bacalaureat 2025
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Simulare

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszolja a kérdésekre!

Balassi Bálint: Negyvenhetedik

Item inventio poetica:*

Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról

Csak búbánat nótájára

*Idővel paloták, házak, erős várak, városok elromolnak,
Nagy erő, vasztagság**, sok kincs, nagy gazdagság idővel mind elmúlnak,
Tavaszi szép rózsák, liliom, violák idővel mind elhullnak,*

*Királi méltóság, tisztesség, nagy jószág*** idővel mind elvesznek,
Nagy kövek hamuvá s hamu kősziklává nagy idővel lehetnek,
Jó hírnév, dicsőség, angyali nagy szépség idővel porrá lesznek,*

*Még az föld is elagg, hegyek fogyatkoznak, idővel tenger apad,
Az ég is béborul, fényes nap setétül, mindennek vége szakad,
Márvánkőben metszett írás kopik, veszhet, egy heliben más támad,*

*Meglágyul keménség, megszűnik irigység, jóra fordul gyűlölség,
Istentül mindenben adatott idővel változás s bizonyos vég,
Csak én szerelmemnek, mint Pokol tűzének nincs vége, mert égten ég.*

*Végzetetlen voltát, semmi változását szerelmemnek hogy látnám,
Kiben Juliátul, mint Lázár ujjátul****, könnyebbségemet várnám,
Ezeket úgy írák, és az többi után Juliának ajánlám.*

(a Balassa-kódex 47. verse)

*Item inventio poetica = Ez is versszerző találmány (latin)

**vasztagság = erősség

***nagy jószág = erény

****Lázár uja = evangéliumi példázat a gazdagról, aki halála után a pokolra jut és a szegény Lázárról, aki a mennybe kerül; a pokol tűzében égő gazdag ekkor könyörög Ábrahámhoz, legalább azt engedje meg, hogy Lázár az uja hegyével csöppentessen neki egy kis vizet.

1. Mutassa be a cím és szöveg viszonyát! 2 pont
 2. Határozza meg a versbeszéd jellemzőit! 2 pont
 3. Igazolja versből vett példákkal, hogy a költemény a reneszánsz udvarló líra darabja! 4 pont
 4. Értelmezze a „Csak én szerelmemnek, mint Pokol tűzének nincs vége” költői képet! 4 pont
 5. Írjon ki a versből két költői képet, nevezze meg, és értelmezze őket! 6 pont
 6. A vers szövegszervező elve a halmozás. Hogyan igazolja ezt a költemény témája? 4 pont
 7. Milyen a vers hangulata? Indokolja válaszát a versből vett példákkal! 4 pont
- Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás. 4 pont
- A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Jókai Mórtól megszokhattuk, hogy mindig valamilyen valós személy ihlette regényalakjait, és nem volt ez másként a dunai hajósból mesés nábobná avanszált Timár Mihály esetében sem. A visszaemlékezések szerint Jókai az arany embert a XVIII. század fordulóján élt Sina Györgyről és fiáról, Sina Simon báróról mintázta, akiknek mesés gazdagságához talán csak az Eszterházyak és a Habsburgok vagyona volt fogható. De ki volt ez a Sina dinasztia, akikre Magyarországon, Görögországban és Ausztriában egyaránt jótékony mecénásként emlékeznek?

A család ősapja, Szinasz György ortodox, macedón lelkész még Görögországban élt, de gyermeke az idősebb Sina György Simon (1753–1822) már Bécsben telepedett le, unokája pedig az a Sina György (1782–1856), akinek a család a mesés vagyont köszönhette, és akiről Az arany ember című Jókai regény is szól.

Történt ugyanis, hogy az említett Sina György megállapodást kötött egy igen gazdag török pasával, hogy számára a balkánon fellelhető gyapotot és gabonát felvásárolja, és felhajózva a folyón busás haszonnal eladja a Duna-mentén. A hasznot pedig a pasa rögtön visszaadta Sina Györgynek, hogy újabb kifizetődő kereskedelmi ügyletekhez felhasználhassa. Sina maga is elég jól keresett az üzleten, emellett pedig úgy forgatta a pasa vagyonát, mintha csak a sajátja lenne. A pasa egyébként ezt a kis mellékést eltitkolta a szultán elől, papíron minden Sina nevén bonyolódott, így a gyapotbiznisszel tulajdonképpen kikerülték a kötelező adókat. Igen ám, de egy szép napon minden kiderült, és a szultán halálra ítélte a pasát, illetve törvényes örökösét, a fiát is. A vagyonnak pedig bottal üthették a nyomát, ugyanakkor Sina Györgynek hirtelen igen sok lett a jóból. Megalapított hát a gyapotpénzekből egy kereskedelmi társaságot, ami igen jól fialt később is, különösen a napóleoni háborúk idején, amikor az egyetlen kereskedelmi lehetőséget biztosította a törökök és a nyugat között.

A folyamatosan gyarapodó, immár bankokba és ingatlan ügyletekbe is beszálló Sinák a XIX. század elején kaptak magyar nemesi rangot a császártól, és ettől kezdve valódi hazájuknak tekintették Magyarországot. Például Sina György pénzelte a legnagyobb magyar, Széchenyi gróf világraszóló ötleteit is, így rengeteget adományozott az akadémia megalapítására csakúgy, mint a Lánchídra. Később apa és fia együtt alapították meg az első Magyar Vasúti Társaságot is, és tetemes birtokokra tettek szert Magyarországon. Ezek közül talán a leghíresebb a Grassalkovich kastély és birtok volt Gödöllőn, ahol 1850 és 1864 között jelentős fejlesztéseket hajtottak végre. Feltehetőleg Széchenyi István hívta fel Sina György figyelmét a mosonszentmiklósi uradalom megvásárlásának lehetőségére is, ahol a Sinák felépítették Közép-Európa legnagyobb cukorgyárát. Végül a kalandos történetű, görög származású Sina György (1783–1856) és fia, Simon (1810–1876) a Habsburg Birodalom egyik legnagyobb vagyonát gyűjtötték össze.

De hiába volt a mesés vagyon, a jól fialó bankház, hiába kaptak bárói rangot Ferenc császártól, a magyar és osztrák arisztokrácia soha nem fogadta be őket igazán. Simon egyetlen fia már nem érte meg a felnőttkort, négy lánya közül pedig egyet sem tudott magyar arisztokráciához feleségül adni. Sina Simon érdeklődése ezért fokozatosan Görögország felé fordult, a gödöllői kastélyt eladta, és elköltözött Magyarországról 1864-ben. Támogatását ezentúl legfőképpen szülőföldjére küldte, a Görög Tudományos Akadémia és az athéni csillagvizsgáló is neki köszönheti létét. A magyarok pedig elvesztették egyik legbőkezűbb mecénásukat, aki 1876-ban halt meg Bécsben.

(a birtokelet.blog.hu cikke alapján)

1. Fogalmazza meg egy mondatban a szöveg témáját! 2 pont
2. Írjon ki a szövegből 3 információt Széchenyi Istvánról! 3 pont
3. Társítsa a következő kijelentéseket a személyekkel, akikre vonatkoznak! Írjon át a vizsgalpra minden helyes társítást!

Kijelentések:

- 1) Szerette volna lányait magyar arisztokratákhoz adni feleségül.
- 2) Széchenyi gróf nagyszabású terveit is finanszírozta.
- 3) Alakját egy valós személy ihlette.
- 4) Mellékes jövedelmét nem vallotta be a szultánnak.
- 5) Bárói rangot adományozott a Sina családnak.

Személyek:

- a. a pasa
 - b. Sina Simon
 - c. Sina György
 - d. Timár Mihály
 - e. Ferenc császár
- 5 pont

4. **Értelmezze a következő szavakat/kifejezéseket!**
mesés nábobná avanszált; dinasztia; busás haszon; jól fialó bankház 4 pont
5. **Írjon ki a szövegből 3 olyan okot, ami bizonyítja, hogy Sina György nem tisztességes úton gazdagodott meg a gyapot-bizniszből!** 3 pont
6. **Kik Sina Simon ősei? Írja át a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!**
a. apja Sina György, nagyapja id. Sina György Simon, dédapja Szinasz György
b. apja Sina Simon, nagyapja Szinasz György, dédapja Sina György Simon
c. apja Szinasz György, nagyapja ifj. Sina György, dédapja id. Sina György Simon
d. apja Szinasz Simon, nagyapja Szinasz György Simon, ükapja Sina György 2 pont
7. **Milyen következtetésre jut a szöveg szerzője az irodalomtörténeti kutatások alapján? Írja át a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!**
a. Arra, hogy Timár Mihály úgy gazdagodott meg, hogy Sina György és családja mintáját követte.
b. Arra, hogy Sina György tanácsokat adott Timár Mihálynak, hogy hogyan váljon dunai hajósból mesés nábobná.
c. Arra, hogy visszaemlékezések szerint Jókai Mór Timár Mihály alakját valós személyekről, a Sina dinasztiaról mintázta.
d. Arra, hogy Jókai Mór Széchényi grófnak köszönhette a Sina dinasztiaival való megismerkedését. 2 pont
8. **Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalpra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!**
A fenti szöveg
a. összefüggést feltételez a Sina dinasztia Magyarországról való elköltözése és aközött, hogy a magyar arisztokrácia soha nem fogadta be igazán a Sina családot.
b. népszerűsíti *Az arany ember* című regényt azoknak az olvasóknak, akik mesés nábobokká szeretnének válni.
c. azt állítja, hogy Sina György és üzlettársa, egy gazdag török pasa nem tisztességes úton szerezte vagyonát.
d. Jókai Mór több regényalakjának ihletőjéről szóló hiteles bizonyítékokra, interjúkra, vallomásokra hivatkozik. 4 pont
9. **Milyen stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Indokolja választát legalább két jellemző megnevezésével, és adjon ezekre példát a szövegből!** 5 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *A szülő-gyerek viszony megjelenítése az epikában* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

1. a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
2. a szülő-gyerek viszony jellege (szerető/gondoskodó, hierarchikus, konfliktusos, elhidegült stb.) és annak háttere/okai (társadalmi, környezeti, személyiségi) 4 pont
3. a szülő(k) jellemrajza 4 pont
4. a gyermek(ek) jellemrajza 4 pont
5. a szülő-gyerek viszony hatása a felek jellemfejlődésére/sorsára 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont